

Gjeting med Collie

En godt opplært gjeterhund har en enorm arbeidskapasitet, og det må mange personer til for å gjøre jobben som en gjeterhund gjør. Hunden vi har tenkt å bruke i gjeting må ha godt gemytt. En lumsk og feig hund er ubrukelig. Gemyttet er arvelig, titt på foreldrene. Den må selvsagt også ha gjeterinstinkt, her kan man også nødvendigvis sjekke foreldredyrene. Den må også ha evnen til å ta til seg lærdom, og den må være bygget slik at den orker med jobben som gjeter. Så titter man i valpekassa og lur på hvilken valp man skal ta. Noen valper er harde med stort mot og krever en fører med stor viljestyrke og mest arbeid. En annen er mykere og krever en mykere fører. Selv synes jeg det er lettere med en hund som er "hardere", det er lettere å dempe en slik hund enn å arbeide opp en mykere.

Arbeidet med sau krever at hunden er lydlig. Minimum er at den kan innkalling, at den kan stoppes og at den kan ligg/dekk med tegn eller stemme eventuelt også med fløyte. I jobben med sauene så skal også hunden kunne gå venstre/høyre og her kan det være lurt også å bruke armene for å vise retningen. Men lær den også med stemme eventuelt fløyte da den ellers er avhengig av øyekontakt for å utføre ordren.

Vi bruker ikke så mange kommandoer i arbeide:

- a) Ligg/dekk, dette er viktig for å kunne stoppe hunden
- b) Høyre
- c) Venstre
- d) Gå ut (og hente sauene)
- e) Kom (ta med deg sauene inn)
- f) Stopp/stå
- g) Hit (den er ferdig med det den skal gjøre)

Når hunden skjønner kommandoene, kan man, hvis man vil, legge inn fløyte. Glem aldri å rose når hunden fatter hva den skal gjøre, det gjør det positivt å jobbe. Og vær konsekvent i innlæringen. Og tren aldri hunden din hvis du selv er irritert eller i dårlig humør, det ødelegger treningen og forholdet til din hund. Bygg opp et godt tillitsforhold mellom deg og din hund som må være lydige når du starter opplæringen på sau. Bruk et lite område og tren korte korte økter av gangen. Husk at treningen skal være moro og gi ros når momentene utføres riktig. La den også bli vant til å se sauer.

Det første vi gjør er å lære hunden å gå med line, den skal ikke dra og den skal kunne gå pent på en av sidene til vi som fører den. Går det greit starter vi med å lære den å stoppe, noe som er lettest når vi går med den i bånd, vi stopper og sier kommandoen, hunden vil da stoppe ved at båndet strammer, ros og gi godbit. Vi lærer inn ligg/dekk ved å ha hunden i sitt og føre en godbit raskt ned foran nesa på den og gjentar dette til den kan det, kommandoen dekk sier vi idet brystkassa er nedi bakken. Etter hvert slutter vi med godbiten og bruker bare stemme/tegn, og når øvelsen ytterligere er slik vi vil ha den så kan vi innføre fløyte. Fra hunden kommer hjem til oss 8 uker ung lærer vi den også navnet sitt ved å kalle på den og gi den ros og godbiter når den kommer. Når hunden er sikker på dekk/ligg nære oss så må vi prøve dette på avstand (som økes etter hvert som hunden blir sikker på momentet). Poenget er at selv om hunden er langt unna oss i arbeidet med sau så skal den, når kommando blir gitt, klaske ned i dekk/ligg uansett. Konsekvens er veldig viktig, den skal ikke gå noen skritt i det hele tatt når kommando er gitt.

Vi starter med arbeid med sau når hunden er rundt 6 måneder ung. Har de gjeterinstinkt vil de samle sau og holde dem samlet. Vi begynner med noen få sauer som vi har på et lite inngjerdet område. Sauene setter vi i bevegelse og slipper så vår håpefulle. Nå vil hunden løpe foran dem for å møte dem, altså foran dem. Og skulle en av sauene vise tendenser til å stikke av vil hunden ofte stoppe den, ringe den inn.

En hund som oppfører seg slik vil absolutt være et emne å trene videre med. Når hunden er borti 8 måneder ung kan man begynne arbeide med trening på sau. Nå er det da spennende å se om hunden er like lydige når den er hos sauene som når vi trente den tidligere. Noen hunder blir så overstadig ivrige at de glemmer alt de har lært når de kommer inn til sauene. Skulle det vise seg at den er slik så må vi til å begynne med bruke langline (ca. 30 meter), her får den da et lite rykk i lina ved uønsket adferd. Og selvsagt masse ros når den gjør det riktig. Aldri glem rosen. Når man trener er det nødvendig med et lite område og få sauer (det holder lenge med 3 stykker), sauene kommer da ikke langt unna, og vi har hunden i nærheten. Etter som arbeidet blir bra kan vi utvide plassen vi trener på.

Aldri bruk aggressive sauer eller sauer med lam i innlæringen det kan ødelegge totalt. Noen ganger kan det være nødvendig å få hunden til å "våkne" på sau, dvs. at den viser lite interesse når den er i sauegården. Ha den i line og la den gå inne sammen med sauene. Deretter jager man litt på sauene slik at det blir litt fart på dem. Håpet er at hunden da skal våkne og møte dem (gå foran dem).

Det viktigste er å ha en hund som vil løpe foran sauene, altså møte dem, og stoppe dem, vil den ikke det så får vi ikke lært den opp. Det er i hovedsak to måter hundene stopper sauene på. Den ene typen løper foran, stopper dem, blir lav i kroppen og står stille og ser på dem. Dette kan den gjøre selv om den ikke har lært "stopp/stå". Dette er medfødt. Den andre måten er at hunden vil ha flokken i bevegelse hele tiden, den går foran, men den er mer oppreist i kroppen og stopper ikke.

Det første vi må lære hunden er at den skal gå foran og stoppe sauene slik at de ikke stikker av. Her bruker vi en langline om den ikke er lydige nok. Vi er to personer, vi har altså med oss en medhjelper. Jeg sender hunden ut og sier stopp. Akkurat i det øyeblikket så napper medhjelperen i lina. Hunden tror at jeg ga det signalet. Start på kort avstand, lang avstand kommer når hunden er sikker. Har vi så oppnådd å få en hund som stopper sauene har vi kommet langt. Ikke glem at hunden skal ha avstand til sauene, den skal ikke helt inn i flokken når den stopper den. Skulle det være sau med lam så er avstand ekstremt viktig da disse ikke er helt beregnelige.

Så skal hunden kunne drive sauene mot fører. Vi sender da hunden ut for å stoppe sauene, når den har gjort det går vi mot sauene. Vi velger da en av sidene, fører og hund vil da en kort periode være på samme side. Hunden vil så gå motsatt for å få sauene mot fører igjen (klokka tolv fra fører). Er dette problematisk kan man gjøre som jeg gjorde en gang, ha gjerde på den ene sida, hunden springer da på utsiden av sauene. Bruk også her kort avstand. Poenget er at hund og fører er på hver sin side av flokken.

Å lære inn høyre og venstre kan man gjøre ved at hunden er på andre sida av et gjerde. Hunden står med hodet mot deg og du peker mot høyre, sier høyre og går sidelengs mot høyre. Når hunden er sikker på dette gjør du det samme til venstre. Det tar ikke lang tid før hunden skjønner dette. Når du så sender hunden ut for å hente sauene så se hvilken side hunden

later til å springe før du gir retningskommandoen. Når vi trener så er det som tidligere nevnt viktig at hunden holder god avstand til sauene for å forstyrre dem minst mulig. Vi må eventuelt gå inn og "skyve hunden ut", dvs. man går mellom sau og hund slik at hunden flytter seg lengre ut. Veldig viktig i denne innlæringen at den ikke er for nær. En metode er at man lar hunden sirkle rundt flokken mens man selv hele tiden er mellom hunden og flokken. Etter en runde så er det stopp og man endrer retning samtidig som man kommanderer ut.

Så er tiden inne til å få sauene til å bevege seg. Ikke alltid lett å få hunden til å gjøre det når den først har fått stoppet dem. Her kan man eventuelt ta en sau i bånd (da følger de andre også etter) si at hunden skal komme med sauene og begynne å gå. Pass på at hunden ikke er for nære når den driver dem og glem ikke rosen. Etter hvert må også hunden lære seg å takle noe vanskeligere sau. Man kan da godta at hunden går inn og napper i ulla, men aldri biting.

Har man en litt veik/forsiktig hund kan man ta en snill sau mellom beina og svinge hodet dens fram og tilbake foran hundens som får lov til å gå mot sauene. På den måten kan hunden få økt mot.

Nå skal hunden lære å drive sauene, dette er litt motstridende med hva hunden vil, nemlig å stoppe sauene og holde dem i ro. Men når man lærer inn dette, kan man bruke et område som er smalt med gjerde på begge sider. Her må man passe på at hunden ikke får en sjanse til å komme foran sauene for å stoppe dem. Vi går rett bak hunden og passer på at den ikke er for nære flokken men at den pendler bak. Eventuelt kan vi også her i innlæringen bruke langline. Bruker man hunden for å sanke sau på fjellet eller i skogen så må man lære den å lete etter sau. Dette sparer føreren for mye arbeid. Til å begynne med kan man ha bundet en sau bak et tre slik at hunden ikke ser, men der vindretningen er slik at han får ferten av den. Her har vi en medhjelper som hele tiden ser hva hunden gjør og som gir tegn når hunden har funnet sauene og står ved dem. Som fører går man så ut til hund og sau og gir masse ros. Etter som hunden blir flinkere, gjemmer vi sauene bedre (vi slutter raskt med å binde sauene) og vi øker avstanden. Noen vil at hunden skal komme tilbake for å gi beskjed om at han har funnet sauene men her er aberet at da har ofte sauene flyttet seg.

Håper dette gir noen tips til trening av din Collie og at det inspirerer til å trene på sau.

Lykke til!
Elisabeth Røysland